



ישראל מציינת את היום הבינלאומי ללא עישון 2016

יוני 2016

עמדת הארגונים העוסקים במניעת עישון בישראל

- לקראת דיון בוועדת החינוך

בנושא: "תפקיד מערכת החינוך בצמצום התחלות עישון של בני נוער והקפדה על סביבות נקיות מעישון."

ארגון הבריאות העולמי הגדיר את העישון כגורם המוות בטרם עת מס' 1 בעולם, הניתן למניעה. ההערכות בישראל הן שהעישון אחראי לכ-8000 מקרי מוות בשנה, מתוכם לכ-1800¹ מקרי מוות עקב עישון כפוי. הארגונים העוסקים במניעת עישון בישראל רואים בצמצום העישון ונזקיו משימה לאומית חשובה במסגרת השמירה על בריאות הציבור. כידוע, העישון מגביר את התחלואה וגורם למחלות קטלניות, כגון: סרטן, מחלות לב, מחלות ריאה וכיו"ב. יתר על כן, לא רק המעשנים עצמם נפגעים מהעישון, אלא גם הלא מעשנים הנחשפים לעישון, ופגיעים במיוחד הם ילדים ובני נוער.

על פי דו"ח שר הבריאות לשנת 2015, ובהסתמך על נתוני המחקר הבינלאומי של התנהגויות בריאות בבני נוער (HBSC), עולה כי בישראל שעורי המתנסים לפחות פעם אחת בעישון סיגריות או מוצרי טבק אחרים נמצא בירידה החל מ 1998 ועד 2014. יחד עם זאת, שיעור המעשנים לפחות פעם אחת בשבוע עלה בבני נוער מהאוכלוסייה הערבית (22.3% מהבנים, ו- 6.5% מהבנות, 2014), ואילו באוכלוסייה היהודית נצפית ירידה קלה עם השנים, הן בבנים והן בבנות. עם העלייה בגיל, עולים שעורי העישון, בכתה יי 14.2% מהבנים באוכלוסייה היהודית ו- 32.1% מהבנים באוכלוסייה הערבית מעשנים לפחות פעם בשבוע. השיעורים נמוכים יותר בקרב הבנות (8.1% ו- 5.3% בקרב יהודיות וערביות, בהתאמה). שיעור מעשני הנרגילה לפחות פעם בשבוע עלה עם השנים הן בקרב האוכלוסייה היהודית והן הערבית, בבנים ובבנות.

לנוכח הממצאים שלעיל, אין ספק שיש להשקיע את כל המאמצים במניעת התחלות עישון. משרד החינוך, באמצעות אגף שפ"י, עוסק בנושא העישון בכתות ו'. לומדים על נזקי העישון, השפעות חברתיות ותקשורתיות, לחץ חברתי וכן כישורים חברתיים המסייעים להתמודד עם לחץ חברתי. לפני כשנתיים השקיעו במערכת החינוך מאמצים לקדם "בתי ספר נקיים מעישון", אלא שתוכנית זו אינה מתוקצבת עוד.

¹ מתוך דו"ח שר הבריאות על העישון, 2015





ישראל מציינת את היום הבינלאומי ללא עישון 2016

כמון כן, יש לציין שמאז פברואר 2016 כל מוסדות החינוך בישראל אמורים להיות נקיים לחלוטין מעישון, ללא עישון במבנה, בחצר, חדרי עישון או אזורי עישון, ועד 10 מטרים מעבר לשער. כך קבע החוק. קיומו של החוק יצר תנאים מאפשרים אך הוא לבדו אינו מספיק על מנת לקיים בתי ספר נקיים מעישון.

אנו קוראים לפעול במרץ לצמצום ממדי העישון בבני נוער באמצעות:

- אימוץ גישה מערכתית ומדיניות כוללת של "בתי ספר נקיים מעישון" בהם מתקיימת תוכנית כוללת המשלבת הוראה משמעותית בכתות א'-יב' המשלבת מסרים של מניעת עישון, עם שמירה על סביבות נקיות מעישון (כל מתחם בית הספר, כולל הסעות, טיולים ואירועים של בית הספר מחוץ למתחם שלו). זאת בהשתתפות מערכות החינוך, הבריאות, השלטון המקומי, הורים, תלמידים, עובדי המוסד החינוכי וארגוני מגזר שלישי, תוך שילוב אמצעי תקשורת ומדיה חברתית. תהליך זה יאפשר יישום אפקטיבי של החוק שצוין לעיל ויסייע במניעת התחלת עישון בקרב בני נוער (סיגריות ו/או נרגילה).
- הכשרה של הצוותים החינוכיים על מנת שיוכלו להתגייס לנושא.
- עידוד שילובם של בני נוער בתהליכי התכנון, ההטמעה וההערכה של המדיניות המוצעת.
- החזרת התפקיד של אחות בית ספר (להבדיל מאחות מספקת שירותים ל-10 בתי ספר, כפי שקיים היום). אחות בית ספר, אשר תהייה משולבת במערך הפדגוגי של בית הספר תוכל להתגייס ולקחת חלק בהובלת התהליך המתואר לעיל.
- עידוד מחקר אשר יבחן את האפקטיביות של התוכניות השונות בנושא מניעת עישון וגמילה מעישון בבני נוער.
- על מנת שניתן יהיה לממש את הנ"ל יש צורך בתקצוב הולם, עם דגש על החברה הערבית.

